

Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy^{*)}

Členské státy Rady Evropy, signatáři této Úmluvy,

u vědomí toho, že cílem Rady Evropy je dosáhnout těsnější jednoty mezi jejími členy, mimo jiné za účelem ochrany a naplňování ideálů a zásad, jež jsou jejich společným dědictvím,

uznávající, že architektonické dědictví je nenahraditelným výrazem bohatství a různorodosti kulturního dědictví Evropy, nedocenitelným svědectvím naší minulosti a společným dědictvím všech Evropanů,

s přihlédnutím k Evropské kulturní úmluvě podepsané v Paříži dne 19. prosince 1954 a zvláště k jejímu Článku 1,

s přihlédnutím k Evropské chartě architektonického dědictví přijaté Výborem ministrů Rady Evropy dne 26. září 1975 a k Rezoluci (76) 28 přijaté 14. dubna 1976 o přizpůsobení zákonů a předpisů požadavkům integrované konzervace architektonického dědictví,

s přihlédnutím k Doporučení 880 (1979) Parlamentního shromáždění Rady Evropy o konzervaci evropského architektonického dědictví,

s přihlédnutím k Doporučení č. R (80) 16 Výboru ministrů členským státům o specializované přípravě architektů, urbanistů, stavebních inženýrů a architektů krajinářů a k Doporučení č. R (81) 13 Výboru ministrů přijatému 1. července 1981 o opatření na pomoc některým upadajícím řemeslným živnostem v kontextu řemeslné činnosti,

pamatující na důležitost předávání systému kulturních odkazů budoucím generacím, zlepšování městského a venkovského prostředí, a tím realizované podpory hospodářského, sociálního a kulturního rozvoje států a regionů,

potvrzující důležitost dosažení dohody o základním směru společné politiky v oblasti konzervace a zhodnocování architektonického dědictví,

se dohodly na následujícím:

Definice architektonického dědictví

Článek 1

Pro účely této Úmluvy se výrazem „architektonické dědictví“ rozumí následující nemovité statky:

^{*} Upozornění:

Platné anglické znění Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy (č. 121) a její překlad do českého jazyka jsou vyhlášeny současně ve Sbírce mezinárodních smluv č. 73/2000.

Podle Čl. 10 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., ústavního zákona č. 300/2000 Sb. a ústavního zákona č. 395/2001 Sb., je Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy s účinností dnem 1. 6. 2002 součástí právního řádu České republiky.

1. památky: všechny budovy a konstrukce pozoruhodné svým historickým, archeologickým, uměleckým, vědeckým, společenským nebo technickým významem, včetně jejich vestavěného zařízení a výbavy,

2. architektonické soubory: homogenní skupiny městských nebo venkovských budov pozoruhodné svým historickým, archeologickým, uměleckým, vědeckým, společenským nebo technickým významem, které jsou navzájem dostatečně spojité, aby představovaly topograficky vymežitelné jednotky,

3. místa: kombinovaná díla člověka a přírody, jimiž jsou oblasti částečně zastavěné a dostatečně charakteristické a homogenní, aby byly topograficky vymežitelnými jednotkami, která jsou pozoruhodná svým historickým, archeologickým, uměleckým, vědeckým, společenským nebo technickým významem.

Identifikace statků, které mají být chráněny

Článek 2

Za účelem přesné identifikace památek, architektonických souborů a míst, které mají být chráněny, se každá Strana zavazuje vést jejich soupisy a v případě ohrožení dotyčných statků připravit příslušnou dokumentaci při nejbližší příležitosti.

Zákonné ochranné procedury

Článek 3

Každá Strana se zavazuje:

1. přijmout zákonná opatření na ochranu architektonického dědictví,
2. zajistit v rámci těchto opatření a prostředky specifickými pro daný stát nebo region ochranu památek, architektonických souborů a míst.

Článek 4

Každá Strana se zavazuje, že:

1. zavede patřičné procedury dohledu a autorizace, jak to vyžaduje právní ochrana daných statků,
2. předejde znetvoření, zchátrání nebo demolici chráněných statků. V tomto směru se každá Strana zavazuje, pokud tomu již tak neučinila, zavést legislativu, která:
 - a) vyžaduje příslušnému úřadu předložit jakýkoli plán na demolici nebo změnu památek, které jsou již chráněné nebo se u nich vede ochranné řízení, jakož i jakýkoli plán, který ovlivňuje jejich okolí,
 - b) vyžaduje příslušnému úřadu předložit jakýkoli plán ovlivňující architektonický soubor nebo jeho část nebo místo, který obsahuje
 - demolici budov,
 - výstavbu nových budov, a
 - závažné změny, které se dotýkají charakteru architektonického souboru nebo místa,

c) povoluje, aby veřejné úřady požadovaly po majiteli chráněného statku, aby provedl práci, a nebo aby provedly takovou práci samy, pokud tak majitel neučiní,

d) umožňuje povinný výkup chráněného statku.

Článek 5

Každá Strana se zavazuje zakázat přemístění celku nebo části jakékoli chráněné památky, kromě případů, kdy fyzická ochrana takových památek přemístění nezbytně vyžaduje. Za těchto podmínek přijme příslušný úřad nezbytná bezpečnostní opatření k jejich demontáži, převozu a opětovnému postavení na vhodném místě.

Průvodní opatření

Článek 6

Každá Strana se zavazuje:

1. poskytnout prostřednictvím veřejných úřadů finanční podporu na údržbu a restaurování architektonického dědictví na svém území v souladu s celostátními, regionálními a místními pravomocemi a v rámci omezení dostupnými rozpočtovými prostředky,

2. přistoupit v případě nutnosti k fiskálním opatřením na pomoc konzervace tohoto dědictví,

3. podporovat soukromé iniciativy v oblasti údržby a restaurování architektonického dědictví.

Článek 7

V okolí památek, uvnitř architektonických souborů a v prostoru míst se každá Strana zavazuje prosazovat opatření k obecnému zlepšení kvality prostředí.

Článek 8

S cílem omezit fyzické chátrání architektonického dědictví se každá Strana zavazuje:

1. podporovat vědecký výzkum za účelem zjištění a analyzování škodlivých účinků znečištění ovzduší a vymezení způsobů a prostředků ke snížení nebo odstranění těchto účinků,

2. brát v úvahu specifické problémy konzervace architektonického dědictví v rámci opatření proti tomuto znečištění.

Sankce

Článek 9

Každá Strana se v rámci svých dostupných pravomocí zavazuje, že zajistí, aby se porušení zákona chránícího architektonické dědictví setkávala s náležitou a přiměřenou odezvou ze strany příslušného úřadu. Tato odezva může za náležitých okolností obnášet závazek pro pachatele zbourat nově postavenou budovu, která nevyhovuje požadavkům, nebo uvést chráněný statek do původního stavu.

Politika konzervace

Článek 10

Každá Strana se zavazuje přijmout integrovanou politiku konzervace, která:

1. stanovuje ochranu architektonického dědictví jako základní cíl plánování územního rozvoje města a venkova a zajišťuje ohled na tento požadavek ve všech fázích jak přípravy plánů výstavby, tak procesu schvalování prací,
2. podporuje programy restaurování a údržby architektonického dědictví,
3. učiní z konzervace, propagace a zhodnocování architektonického dědictví významný prvek kulturní politiky, politiky životního prostředí a územního plánování,
4. kdykoli je to možné, podpoří v rámci procesu územního plánování měst a venkova konzervaci a užívání určitých budov, jejichž vlastní význam by nebyl dostatečným důvodem k ochraně podle Článku 3 odstavce 1 této Úmluvy, ale které jsou zajímavé z hlediska svého umístění v městském nebo venkovském prostředí a z hlediska kvality života,
5. podporuje užívání a rozvoj tradičních dovedností a materiálů jako nezbytných složek pro budoucnost architektonického dědictví.

Článek 11

Při respektování architektonického a historického charakteru dědictví se každá Strana zavazuje podporovat

- využívání chráněných statků s ohledem na potřeby současného života, a
- adaptaci starých budov pro nové účely, je-li to vhodné.

Článek 12

Ačkoli každá Strana uznává hodnotu zpřístupnění chráněných statků veřejnosti, zavazuje se přijmout opatření, která budou nutná k zajištění toho, aby důsledky tohoto zpřístupnění, zvláště jakékoli stavební úpravy, neovlivnily negativně architektonický a historický charakter takových statků a jejich okolí.

Článek 13

Za účelem usnadnění realizace této politiky se každá Strana zavazuje v rámci své politické a administrativní struktury podporovat účinnou spolupráci na všech úrovních při činnostech v oblasti konzervace, kultury, životního prostředí a územního rozvoje.

Účast a spolky

Článek 14

S cílem rozšířit dopad opatření veřejných úřadů k identifikaci, ochraně, restaurování, údržbě, správě a propagaci architektonického dědictví se každá Strana zavazuje:

1. zřídit na různých stupních rozhodovacího procesu náležité mechanismy pro poskytování informací, konzultace a spolupráci mezi státem, regionálními a místními úřady, kulturními institucemi a spolky a veřejností,

2. podporovat rozvoj sponzorování a neziskových spolků činných v tomto oboru.

Informace a výuka

Článek 15

Každá Strana se zavazuje, že:

1. vytvoří u veřejnosti povědomí o hodnotě konzervace architektonického dědictví, jednak jako součásti kulturní identity, jednak jako zdroje inspirace a tvořivosti pro současnou a budoucí generace,

2. za tímto účelem bude prosazovat politiku šíření informací a podpory zvyšování informovanosti, zvláště za použití moderních komunikačních a propagačních technik, zaměřených zejména na:

a) probuzení nebo zvýšení zájmu veřejnosti o ochranu architektonického dědictví, kvalitu zastavěného prostředí a architekturu už od školního věku,

b) předvedení jednoty kulturního dědictví a spojitostí, které existují mezi architekturou, jednotlivými druhy umění, lidovými tradicemi a způsoby života, ať už na evropské, národní nebo regionální úrovni.

Článek 16

Každá Strana se zavazuje podporovat výuku různých povolání a řemeslných živností spjatých s konzervací architektonického dědictví.

Evropská koordinace politiky konzervace

Článek 17

Strany se zavazují k výměně informací o své politice konzervace v záležitostech, jako jsou:

1. metody, které mají být přijaty pro průzkum, ochranu a konzervaci chráněných statků s přihlédnutím k historickému vývoji a k jakémukoli nárůstu počtu daných statků,

2. způsoby, jak nejlépe sladit potřebu ochrany architektonického dědictví s potřebami soudobých hospodářských, sociálních a kulturních aktivit,

3. možnosti, které nabízejí nové technologie k identifikaci a soupisu architektonického dědictví a k boji proti poškozování materiálů, jakož i na poli vědeckého výzkumu, restaurátorských prací a metod správy a propagace tohoto dědictví,

4. způsoby podpory architektonické tvorby jako příspěvku naší doby k evropskému dědictví.

Článek 18

Strany se zavazují, že si, kdykoli to bude nutné, poskytnou vzájemnou technickou pomoc ve formě výměny zkušeností a expertů v oblasti konzervace architektonického dědictví.

Článek 19

Strany se zavazují v rámci příslušné národní legislativy nebo mezinárodních smluv podporovat evropskou výměnu specialistů v oblasti konzervace architektonického dědictví včetně těch, kteří zodpovídají za další vzdělávání.

Článek 20

Pro účely této Úmluvy byl pověřen Výbor expertů, zřízený Výborem ministrů Rady Evropy v souladu s Článkem 17 Statutu Rady Evropy, aby sledoval její uplatňování a zejména:

1. pravidelně předkládal Výboru ministrů Rady Evropy zprávu o situaci, pokud jde o politiku v oblasti konzervace architektonického dědictví ve státech, které jsou Stranami této Úmluvy, a o realizaci zásad, jež jsou v ní zakotveny, a o své vlastní činnosti,
2. navrhoval Výboru ministrů Rady Evropy opatření směřující k realizaci ustanovení této Úmluvy, přičemž se má za to, že tato opatření zahrnují mnohostranné aktivity, revize nebo novelizace Úmluvy a informování veřejnosti o jejím účelu,
3. předkládal Výboru ministrů Rady Evropy doporučení týkající se přizvání států, které nejsou členy Rady Evropy, aby k této Úmluvě přistoupily.

Článek 21

Ustanovení této Úmluvy nejsou na újmu uplatňování těch konkrétních příznivějších ustanovení týkajících se ochrany statků popsanych v Článku 1, jak jsou zakotvena v:

- Úmluvě o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví ze dne 16. listopadu 1972, a
- Úmluvě o ochraně archeologického dědictví Evropy ze dne 6. května 1969.

Závěrečná ustanovení

Článek 22

1. Tato Úmluva bude otevřená pro podpis členskými státy Rady Evropy. Podléhá ratifikaci, přijetí nebo schválení. Listiny stvrzující ratifikaci, přijetí nebo schválení je třeba uložit u generálního tajemníka Rady Evropy.

2. Tato Úmluva vstoupí v platnost první den následujícího měsíce po uplynutí období tří měsíců od data, kdy tři členské státy Rady Evropy vyjádřily svůj souhlas s tím, že budou Úmluvou vázány, v souladu s předchozím odstavcem.

3. Pro jakýkoli členský stát, který následně vyjádří svůj souhlas být Úmluvou vázán, vstoupí tato v platnost první den měsíce následujícího po uplynutí období tří měsíců od data uložení listiny stvrzující ratifikaci, přijetí nebo schválení.

Článek 23

1. Jakmile tato Úmluva vstoupí v platnost, může Výbor ministrů Rady Evropy vyzvat kterýkoli další stát, jenž není členem Rady Evropy a Evropského hospodářského společenství, aby k této Úmluvě přistoupil rozhodnutím přijatým většinou stanovenou v Článku 20 písmenu

d) Statutu Rady Evropy a jednohlasným rozhodnutím zástupců smluvních států, které mají právo zasedat ve Výboru ministrů.

2. V případě přistoupení jakéhokoli dalšího státu nebo Evropského hospodářského společenství, pokud by přistoupilo, vstoupí tato Úmluva v platnost první den měsíce následujícího po uplynutí období tří měsíců od data uložení listiny stvrzující přistoupení u generálního tajemníka Rady Evropy.

Článek 24

1. Kterýkoli stát může při podpisu nebo při ukládání své listiny stvrzující ratifikaci, přijetí, souhlas nebo přistoupení specifikovat území, pro něž bude tato Úmluva platit.

2. Kterýkoli stát může kdykoli později prohlášením adresovaným generálnímu tajemníkovi Rady Evropy rozšířit platnost této Úmluvy na jakékoli další území specifikované v prohlášení. V případě takového území vstoupí Úmluva v platnost první den měsíce následujícího po uplynutí období tří měsíců od data obdržení takového prohlášení generálním tajemníkem.

3. Jakékoli prohlášení učiněné podle ustanovení předcházejících dvou odstavců může být zrušeno pro kterékoli území definované v takovém prohlášení oznámením zaslaným generálnímu tajemníkovi Rady Evropy. Zrušení vstoupí v platnost první den měsíce následujícího po uplynutí období šesti měsíců od data obdržení takového oznámení generálním tajemníkem.

Článek 25

1. Kterýkoli stát může při podpisu nebo při ukládání své listiny stvrzující ratifikaci, přijetí, souhlas nebo přistoupení prohlásit, že si vyhrazuje právo celkově nebo částečně nesplnit ustanovení Článku 4 odstavce 2 písmen c) a d). Žádné další výhrady nesmí být učiněny.

2. Kterýkoli smluvní stát, který podle předchozího odstavce učinil výhradu, ji může celkově nebo částečně odvolat prostřednictvím oznámení adresovaného generálnímu tajemníkovi Rady Evropy. Odvolání vstoupí v platnost k datu přijetí takového oznámení generálním tajemníkem.

3. Strana, která učinila výhradu ve věci ustanovení vyjmenovaných v odstavci 1, nesmí nárokovat uplatnění tohoto ustanovení jakoukoli jinou Stranou. Může ovšem, pokud je její výhrada částečná a podmíněná, nárokovat uplatnění tohoto ustanovení do té míry, do které je sama přijala.

Článek 26

1. Kterákoli Strana může kdykoli vypovědět tuto Úmluvu prostřednictvím oznámení adresovaného generálnímu tajemníkovi Rady Evropy.

2. Takové vypovězení vstoupí v platnost první den měsíce následujícího po uplynutí období šesti měsíců od data obdržení tohoto oznámení generálním tajemníkem.

Článek 27

Generální tajemník Rady Evropy uvědomí členské státy Rady Evropy, kterýkoli stát, který k této Úmluvě přistoupil, a Evropské hospodářské společenství, pokud přistoupilo, o:

- a) každém podpisu,
- b) uložení jakékoli listiny stvrzující ratifikaci, přijetí, schválení nebo přistoupení,
- c) jakémkoli datu vstupu této Úmluvy v platnost v souladu s Články 22, 23 a 24,
- d) jakémkoli dalším aktu, oznámení či sdělení týkajícím se této Úmluvy.

Na důkaz toho podepsali níže podepsaní, k tomu řádně oprávněni, tuto Úmluvu.

Dáno v Granadě dne 3. října 1985 v jazyce anglickém a francouzském s tím, že obě verze mají stejnou platnost, v jediném exempláři, jenž bude uložen v archivech Rady Evropy. Generální tajemník Rady Evropy předá ověřené kopie každému členskému státu Rady Evropy a kterémukoli dalšímu státu nebo Evropskému hospodářskému společenství, které byly vyzvány, aby k této Úmluvě přistoupily.